

SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

NA LATA

2011 – 2014

Opracowały:

Anna Omylanowska – Kuglarz

Małgorzata Kurczyńska

Ewa Szumańska

**Jeśli chcesz znaleźć źródło,
Musisz iść do góry, pod prąd.
Przedzieraj się, szukaj, nie ustępuj...
Czyń, co masz czynić, do końca.”**

Jan Paweł II: „Tryptyk rzymski. Medytacje.”

Podstawa prawna:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – art. 72,
- Konwencja o Prawach Dziecka – art. 3, 19, 33,
- ustawa z 7 września 1991r. o systemie oświaty,
- ustawa z 29 września 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
- ustawa z 19 sierpnia 1995 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem,
- rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół,
- rozporządzenie MEN z 23 grudnia 2008 . w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

Wprowadzenie:

„**Profilaktyka** jest jednym ze sposobów reagowania na rozmaite zjawiska społecznie, które oceniane są jako szkodliwe i niepożądane. Negatywna ocena skłania do traktowania takich zjawisk w kategoriach zagrożeń i podejmowania wysiłków w celu ich eliminacji lub choćby ograniczania.

Profilaktyka różni się od innych sposobów przeciwdziałania tym, że jest czynnością uprzedzającą, że podejmowana jest zanim takie groźne zjawiska się ujawnią lub

rozprzestrzenia, a ich dolegliwość wymusi dopiero zastosowanie bezpośrednich środków zaradczych.”¹

Oddziaływanie profilaktyczne ma szczególne znaczenie w odniesieniu do dzieci i młodzieży w okresie dorastania. Jest to faza rozwoju, w czasie której dokonuje się wiele intensywnych, jakościowych zmian w osobowości człowieka. W związku z tym, w okresie tym zdarza się, że młodzież podejmuje szereg ryzykownych działań.

Czynniki ryzyka to wszystkie elementy (cechy, sytuacje, warunki) zwiększające prawdopodobieństwo pojawienia się niekorzystnych konsekwencji zaburzających prawidłowy rozwój. Należą do nich:

- środowisko społeczne i normy w nim obowiązujące, promujące negatywne wzorce zachowań,
- modelowanie niewłaściwych zachowań w domu i w szkole,
- grupy rówieśnicze i występujące w nich zachowania dysfunkcyjne,
- słabe wyniki w nauce,
- brak celów życiowych,
- dostęp do środków i substancji psychoaktywnych,
- wczesna inicjacja w zachowaniach ryzykownych.

Diagnoza środowiska szkolnego:

Diagnoza środowiska szkolnego jest przeprowadzana na podstawie:

- obserwacji zachowań uczniów,
- analizy dokumentów szkolnych,
- analizy sytuacji wychowawczej przeprowadzanej przez pedagoga szkolnego na koniec każdego semestru,
- rozmów z uczniami, wychowawcami, nauczycielami oraz rodzicami.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wskazano następujące problemy:

- niska frekwencja niektórych uczniów,
- trudności w wyrażaniu negatywnych emocji,
- zachowania agresywne,
- palenie papierosów,
- brak motywacji do nauki (nieprzygotowanie do zajęć, brak dyscypliny),

¹ Profilaktyka w środowisku lokalnym. Praca zbiorowa pod red. G. Świątkiewicz. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2002.

- negatywny wpływ grupy rówieśniczej,
- cyberprzemoc,
- brak elementarnych norm kulturalnego zachowania,
- brak higieny osobistej,
- konflikty rówieśnicze,
- trudności w relacjach rodzic – dziecko.

Zakres oddziaływań profilaktycznych:

Działania profilaktyczne obejmują wszystkich uczniów gimnazjum, a metody i formy pracy są dostosowane do ich potrzeb i możliwości oraz wniosków wynikających z bieżącej diagnozy problemów występujących w środowisku szkolnym. Uwzględniają różny stopień samodzielności i zakres doświadczeń życiowych uczniów.

Pracownicy szkoły będą się starać o włączenie rodziców, jako naturalnych sojuszników, do oddziaływań profilaktycznych prowadzonych przez szkołę.

Cele i założenia działań profilaktycznych:

Szkolny program profilaktyki jest dostosowany do potrzeb rozwojowych uczniów naszego gimnazjum. Jest on zintegrowany ze Statutem Szkoły i Programem Wychowawczym. Ma na celu:

- tworzenie bezpiecznej i przyjaznej atmosfery w szkole sprzyjającej rozwojowi uczniów,
- wzmocnienie u uczniów postaw pożądanых społecznie i akceptowanych powszechnie zachowań,
- wspomaganie rozwoju uczniów w poczuciu więzi z rodziną,
- pomoc w budowaniu poczucia własnej wartości,
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych, empatycznych, asertywnych oraz współpracy w rozwiązywaniu konfliktów,
- wskazywanie pozytywnych wzorców zachowań,
- eliminowanie zachowań agresywnych,
- promowanie zdrowego trybu życia,
- wspieranie rodziców w kształtowaniu ważnych umiejętności wychowawczych,
- wskazywanie uczniom i rodzicom możliwości korzystania z pomocy w sytuacjach jej wymagających.

Zadania programu profilaktyki:

- zapoznanie z normami zachowania obowiązującymi w szkole,
- promowanie zdrowego stylu życia,
- kształtowanie nawyków prozdrowotnych,

- rozpoznawanie sytuacji i zachowań ryzykownych,
- eliminowanie z życia szkolnego agresji i przemocy rówieśniczej,
- informowanie o niebezpieczeństwach związanych z niewłaściwym korzystaniem z komputera, Internetu, telefonów komórkowych i telewizji,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości uczniów, podkreślanie pozytywnych doświadczeń życiowych, pomagających młodym ludziom ukształtować pozytywną tożsamość,
- uczenie sposobów wyrażania własnych emocji i radzenia sobie ze stresem,
- doskonalenie umiejętności nauczycieli w zakresie postępowania w konkretnych przypadkach i stosowania form pomocy,
- organizowanie profilaktycznych zajęć edukacyjnych,
- uświadamianie znaczenia racjonalnego i efektywnego wykorzystania czasu wolnego.

Sposób realizacji programu:

Realizacja programu odbywać się będzie w ramach:

- zajęć dydaktyczno – wychowawczych i opiekuńczych prowadzonych przez wychowawców i nauczycieli przedmiotu,
- zajęć pozalekcyjnych, które mają na celu rozwijanie zainteresowań uczniów,
- spotkań uczniów ze specjalistami,
- doskonalenia zawodowego nauczycieli,
- pedagogizacji rodziców podczas:
 - zebrań ogólnych,
 - indywidualnych rozmów z rodzicem,
 - organizowanych szkoleń, warsztatów.

Metody realizacji programu:

- metody aktywizujące, np. quizy, konkursy plastyczne, muzyczne, literackie, apele, spektakle, działalność kół zainteresowań, pomoc koleżeńska, szkolenia rodziców, szkolenia nauczycieli, dni otwarte, zawody sportowe, wycieczki, ogniska, itp.;
- metody eksponujące:
 - impresyjne – polegające na wywołaniu w uczniu określonych zachowań i zmian w postawach moralnych, przeżywanie głębokich emocji,

- ekspresyjne – stwarzanie sytuacji, w których uczeń nie tylko przeżywa, ale i tworzy, np. drama, odgrywanie ról, inscenizacje, wystawy prac;
- metody podające: mini wykład, pogadanka, rozmowa kierowana, dyskusja;
- metoda projektów.

Adresaci programu i struktura oddziaływań profilaktycznych:

Program ten jest skierowany do: uczniów, rodziców i nauczycieli. Praca profilaktyczna w szkole została zaplanowana na trzech związanych ze sobą poziomach:

1. Profilaktyka wśród uczniów.
2. Profilaktyka wśród nauczycieli.
3. Profilaktyka wśród rodziców.

Zadania nauczycieli:

- określenie zadań w zakresie profilaktyki,
- określenie zapotrzebowania na realizację programów profilaktycznych,
- dokonywanie analizy działalności profilaktycznej.
- doskonalenie kwalifikacji i zdobywanie nowych umiejętności w zakresie profilaktyki,
- dostrzeganie indywidualności dziecka,
- promowanie zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
- integrowanie zespołów klasowy,
- troska o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w klasie,
- realizacja zadań w zakresie profilaktyki we współpracy z rodzicami uczniów,
- określają formy i sposoby udzielania uczniom, w tym uczniom z wybitnymi uzdolnieniami, pomocy psychologiczno – pedagogicznej, odpowiednio do rozpoznanych potrzeb,

Zadania pedagoga szkolnego/psychologa:

- wspomaga działania wychowawców klas i nauczycieli w zakresie profilaktyki,
- diagnozuje oczekiwania uczniów, nauczycieli i rodziców w zakresie profilaktyki,
- współpracuje z podmiotami szkoły oraz instytucjami wspomagającymi działania z zakresu profilaktyki, inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w szkolnym programie profilaktyki,

- inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w Szkolnym Programie Profilaktyki,
- skutecznie współpracuje z rodzicami, nauczycielami i uczniami,
- jest modelem konstruktywnych zachowań.

Zadania dyrektora szkoły:

- monitoruje pracę wychowawców klas i pozostałych nauczycieli w zakresie profilaktyki,
- monitoruje pracę pedagoga szkolnego/psychologa szkolnego w zakresie profilaktyki,
- współpracuje z podmiotami szkoły oraz instytucjami wspomagającymi działania z zakresu profilaktyki,
- inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w Szkolnym Programie Profilaktyki,
- umacnia pozytywne relacje interpersonalne w szkole,
- zachęca młodzież do udziału w działaniach profilaktycznych,
- włącza rodziców do współpracy w zakresie działań profilaktycznych.

Zadania pracowników administracji i obsługi:

- nawiązują pozytywne kontakty i relacje z uczniami i rodzicami,
- reagują w sytuacjach trudnych, problemowych,
- przekazują informacje,

Rola rodziców w działaniach profilaktycznych wspierających szkołę:

- mają dobry kontakt z dzieckiem,
- okazują swojemu dziecku miłość i szacunek,
- dbają o dobry kontakt ze szkołą i szeroko rozumianym środowiskiem dziecka,
- aktywnie współpracują ze szkołą,
- starają się być wzorem dla swojego dziecka,
- dostarczają wzorców zdrowego stylu życia i alternatywnych form spędzania wolnego czasu,
- kształtują poczucie własnej wartości dziecka,
- nie lekceważą problemów swojego dziecka, starają mu się pomóc,
- potrafią zwrócić się o pomoc, gdy jej potrzebują,
- uczestniczą w różnych formach szkoleń proponowanych przez szkołę a także sami proponują tematykę,
- dzielą się wiedzą i doświadczeniem z innymi rodzicami.

Rola liderów młodzieżowych w działaniach profilaktycznych wspierających szkołę:

- podejmują liczne działania aktywizujące rówieśników,
- promują zdrowy styl życia,
- mają pozytywne relacje z rówieśnikami i dorosłymi,
- są gotowi do wzbogacania swojej wiedzy i doskonalenia umiejętności interpersonalnych.

Przewidywane efekty planowanych działań profilaktycznych:

- szkoła w opinii rodziców i uczniów uważana jest za bezpieczną i sprzyjającą rozwojowi ucznia,
- nauczyciel, rodzice i uczniowie posiadają wiedzę na temat podstawowych czynników chroniących przed zagrożeniami,
- uczniowie zdobyli istotne umiejętności psychologiczne i społeczne, jak: asertywność, umiejętności komunikacyjne, wyrażanie trudnych emocji,
- istnieje dobry przepływ informacji między wychowawcami, nauczycielami i rodzicami, poprawia się frekwencja,
- uczniowie przejmują większą odpowiedzialność za swoje zachowanie, uczą się ponosić konsekwencje własnych decyzji,
- młodzież angażuje się w działania alternatywne, zajęcia pozalekcyjne, rozwija swoje zainteresowania.